

**EUROPEISKA
UNIONENS RÅD**

**Bryssel den 8 december 2010 (9.12)
(OR. en)**

17608/10

**AGRI 541
AGRIORG 66
AGRILEG 155**

FÖLJENOT

---

från: Jordi AYET PUIGARNAU, direktör, för
Europeiska kommissionens generalsekreterare

mottagen den: 7 december 2010

till: Pierre de BOISSIEU, generalsekreterare för Europeiska unionens råd

---

Ärende: Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet och rådet
om honungsbins hälsa

För delegationerna bifogas kommissionens dokument – KOM(2010) 714 slutlig.

Bilaga: KOM(2010) 714 slutlig

EUROPEISKA KOMMISSIONEN

Bryssel den 6.12.2010
KOM(2010) 714 slutlig

**MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET OCH
RÅDET**

om honungsbins hälsa

MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET OCH RÅDET

om honungsbins hälsa

I. Inledning

Honungsbiet (*Apis mellifera*) är viktigt både för pollinering och för produktion av honung och andra biodlingsprodukter i EU. Därför har EU infört vissa enhetliga regler för att skydda och bevara bins hälsa. Däremot får EU-länderna fastställa regler för andra aspekter av biodling och annan verksamhet med anknytning till det. Biodlare och deras intresseorganisationer är själva aktiva på områden där det inte finns någon reglering, som till exempel bra biodlingsmetoder och olika slag av vägledning. Systemet är mångfacetterat, men har fungerat problemfritt i årtionden. Nyligen har man dock i flera länder, både inom och utanför EU, noterat att dödligheten hos bin har ökat.

Det är viktigt att man arbetar förebyggande med att skydda bins hälsa, och att man då tar hänsyn till biodlingens särdrag liksom till de olika aktörer som berörs. Subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna bör också beaktas.

Strategin för djurhälsa för Europeiska unionen (2007–2013)¹ bygger på principen att det är bättre att förebygga än att behandla. Strategin antogs 2007 och följdes upp 2008 med en handlingsplan² som är uppbyggd runt fyra insatsområden:

- Prioritering av EU-åtgärder.
- Ett modernt EU-regelverk för djurhälsa.
- Mer förebyggande, övervakning och krisberedskap.
- Vetenskap, innovation och forskning.

Två viktiga principer i strategin är samarbete och kommunikation med berörda parter. Möjligheten att med andra initiativ än lagstiftning öka biodlarnas kunskaper om sjukdomar och uppmuntra dem att ta ett större ansvar utreds också.

Bins hälsa har väckt oro även bland biodlarorganisationer, och i strategins anda har de nyligen efterlyst ett större fokus på denna fråga i EU. I november 2008 antog dessutom Europaparlamentet en resolution om situationen inom biodlingssektorn³. I resolutionen uppmanades kommissionen att vidta vissa åtgärder och att försäkra sig om att åtgärderna samordnas.

Kommissionen har redan tagit flera initiativ som svar på oron inom biodlingssektorn, och andra initiativ planeras för närvarande.

---

¹ KOM(2007) 539 slutlig, http://ec.europa.eu/food/animal/diseases/strategy/index_en.htm

² KOM(2008) 545 slutlig, http://ec.europa.eu/food/animal/diseases/strategy/documents_en.htm

³ P6_TA(2008)0567, 20.11.2008.

Syftet med detta meddelande är att **klargöra de största problemen** vad gäller bins hälsa och de **viktigaste åtgärderna** som kommissionen har för avsikt att vidta för att hitta lösningar på dem.

Meddelandet ska fungera som ett underlag för fortsatta diskussioner med Europaparlamentet, rådet, EU-ländernas myndigheter och olika intressegrupper. Målet är att **klarlägga vilka eventuella ytterligare åtgärder** som behövs på EU-nivå.

II. Biodlingssektorn i EU

Biodlingen är mycket utbredd i EU, både som näringsverksamhet (odlare med minst 150 bikupor) och som fritidssysselsättning. Sammanlagt finns det cirka 700 000 biodlare i EU, av vilka cirka 97 % är hobbybiodlare som innehar cirka 67 % av samtliga bikupor i EU. Honungsproduktionen uppgår till uppskattningsvis närmare 200 000 ton. Men bina producerar även andra produkter som vax, drottninggelé, propolis m.m.

Dessutom är bina – vid sidan av andra insekter och organismer – viktiga för pollineringen.

Det finns många olika faktorer att ta hänsyn till när det gäller denna sektor – de olika formerna av biodling (näringsverksamhet eller fritidssysselsättning, stationär biodling eller vandringsbiodling, flyttning av bisamhällen), de stora skillnaderna mellan de hälsokrav och produktionsmetoder som gäller bin i jämförelse med de som gäller till exempel nötkreatur eller fjäderfän, olika regioner (klimatskillnader, traditionell/lokal produktion) och förekomsten av sjukdomar. Särdragen inom biodlingssektorn leder därför till att behoven, strategierna, sättsätten och metoderna varierar.

III. Faktorer som påverkar bins hälsa

Under det senaste årtiondet har ett antal olika hälsoproblem drabbat biodlingssektorn över hela världen.

Under de senaste åren har flera fall av ökad dödlighet hos bin rapporterats både i EU-länderna och i andra länder. Detta har väckt oro i hela världen, men trots vetenskapliga studier har man inte kunnat fastställa vare sig den exakta orsaken till dödligheten eller hur utbredd den är.

Honungsbins hälsa hotas dock av bakterier, virus, parasiter osv. och påverkas även av tillgången till effektiv behandling, invaderande arter och förändringar i miljön. Användningen av bekämpningsmedel inom jordbruket måste även beaktas, åtminstone för att klarlägga om och i så fall i vilken utsträckning de påverkar bins hälsa.

Det finns för närvarande inga belegg för att det skulle finnas något samband mellan genetiskt modifierade organismer och honungsbins hälsa, men kommissionen följer noga utvecklingen på detta område.

IV. EU-bestämmelser om bins hälsa

1) Djurhälsokrav som skyddar bins hälsa i EU

Den gällande lagstiftningen⁴ innehåller bestämmelser om djurhälsointyg och djurhälsokrav vid förflyttning av bin mellan EU-länderna. Avsikten med bestämmelserna är att förhindra och begränsa olika bisjukdomar, nämligen amerikansk och europeisk yngelröta, lilla kupskalbaggen och tropilaelapskvalster som kan spridas vid förflyttning av bin. Lilla kupskalbaggen (*Aethina tumida*) och tropilaelapskvalster (*Tropilaelaps* spp.) förekommer normalt inte i EU. Utbrott av dessa sjukdomar måste därför anmälas så att EU-länderna omedelbart kan vidta åtgärder.

En viktig parasit, nämligen varroakvalster (*Varroa*) som är mycket vanlig i EU, omfattas emellertid inte av djurhälsokraven, eftersom man inte kan begränsa spridningen av dessa kvalster genom att hindra förflyttningen av bin. Sådana bestämmelser skulle dessutom ställa orimliga krav på biodlarna. Det samma gäller för vissa andra sjukdomar som anses förekomma i EU. Däremot ges EU-länderna ekonomiskt stöd för att bekämpa bland annat varroakvalster (se avsnitt X).

2) Skydd mot exotiska sjukdomar

För att undvika att exotiska bisjukdomar sprider sig till EU har man fastställt djurhälsokrav för levande bin och humlor som importeras från länder utanför EU. Dessa krav har tillämpats sedan år 2000⁵.

Lilla kupskalbaggen och tropilaelapskvalster har orsakat stora förluster inom biodlingssektorn i de länder till vilka de spridits, och EU tillåter därför bara import av drottningbin och humlesamhällen från biologiskt säkra anläggningar i tredjeländer. Syftet med bestämmelserna är att minska risken för att nya sjukdomar kommer in i EU.

När bin eller humlor förs in till EU kontrolleras det att djurhälsokraven är uppfyllda. Officiella veterinärer vid gränskontrollstationerna kontrollerar införselhandlingarna och djurens identitet och utför även fysiska kontroller. På detta sätt garanteras att de bin som importeras är friska och att biodlare har tillgång till de genetiska resurser de behöver samt att det finns tillräckligt med pollinatörer, framförallt i växthus.

3) Djurhälsostrategin och bins hälsa

Djurhälsostrategin är avsedd att fungera som ett enda, klart och tydligt regelverk för djurhälsa. Kommissionen håller på att utarbeta ett förslag till en **djurhälsolag** som så småningom ska ersätta den nuvarande grundläggande

---

⁴ Direktiv 92/65/EEG om fastställande av djurhälsokrav i handeln inom och importen till gemenskapen av djur, sperma, ägg (ova) och embryon som inte faller under de krav som fastställs i de specifika gemenskapsregler som avses i bilaga A.I till direktiv 90/425/EEG (EGT L 268, 14.9.1992, s. 52).

⁵ Beslut 2000/462/EG (EGT L 183, 22.7.2000, s. 18), nyligen uppdaterat genom förordning (EU) nr 206/2010 (EUT L 73, 20.3.2010, s. 1).

veterinärlagstiftningen med nästan 60 direktiv och förordningar om djurhälsovillkor vid handel med och import av levande djur och animalieprodukter, sjukdomsbekämpning, identifiering osv. Förslaget ska enligt planerna antas i början av 2012. Syftet är att förenkla den nuvarande lagstiftningen och att göra det möjligt att arbeta mer förebyggande med sjukdomsbekämpning, såsom anges i den nya strategin.

Under beredningen av den nya djurhälsolagen, särskilt under samrådsprocessen, har såväl veterinärer som biodlare upprepade gånger framhållit att bihälsa är ett område där EU:s djurhälsolagstiftning borde harmoniseras ytterligare.

Kommissionen har ännu inte avslutat sin bedömning av de eventuella konsekvenserna för biodlingssektorn. Det står emellertid redan klart att en allmän djurhälsolag kan fungera som en rättslig ram till exempel när det gäller allmänna definitioner eller principerna för sjukdomsbekämpning och förflyttningar, medan andra frågor kan regleras i delegerade akter eller genomförandeakter. I frågor där det inte är lämpligt med lagstiftning på EU-nivå vore det också möjligt att i högre grad använda EU-omfattande eller nationella vägledningar samt branschriktlinjer.

4) Efterfrågan på ändamålsenliga vetenskapliga och tekniska kunskaper om bihälsa

Biodlingssektorn såväl i Europa som i resten av världen tampas med mångfacetterade problem och en minskande befolkning. Detta har väckt en viss oro, bland annat när det gäller bristen på lämpliga mediciner för behandling av bisjukdomar.

Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet (Efsa) inledde 2009 ett projekt om dödlighet hos bin och bitillsyn (*Bee mortality and bee surveillance*)⁶, som visar att många faktorer ligger bakom den minskande befolkningen. Det kan till exempel vara sjukdomar och skadedjur som drabbar bin, bekämpningsmedelsförgiftning, påverkan från genetiskt modifierade grödor samt stress i samband med ändringar vad gäller näring eller klimatförhållanden.

Hittills har man inte kunnat fastställa något direkt samband mellan den ökade dödligheten hos bin och ett visst ämne eller medel, och det är därför svårt att veta på vilket sätt dödligheten ska bekämpas.

Så länge man inte har tillgång till uppgifter och resultat från övervakningen på detta område är det omöjligt att bilda sig en uppfattning om den faktiska situationen. Följaktligen är det inte heller möjligt att vidta lämpliga åtgärder för att skydda bins hälsa. Det står emellertid klart att bitillsynen har stor betydelse.

⁶ <http://www.efsa.europa.eu/en/scdocs/doc/27e.pdf>

De huvudsakliga slutsatserna från Efsa-projektet tyder på att tillsynsrutinerna i EU-länderna generellt sett är bristfälliga. Det finns inga representativa nationella uppgifter och jämförbara uppgifter om förlusten av bisamhällen i EU. Insamlingen av uppgifter sker i allmänhet heller inte på ett standardiserat eller enhetligt sätt på EU-nivå. Vidare finns det inget effektivt harmoniserat system för kontroll av bin, så att man skulle kunna uppskatta hur utbredd dödligheten hos bin är eller hur man kunde förebygga detta.

Kommissionen planerar att senast i slutet av 2011 inleda ett pilotprogram för tillsyn.

5) EU:s referenslaboratorium för bihälsa

EU:s referenslaboratorier är viktiga för riskhantering på djurhälsoområdet. Detta framgår av EU-lagstiftningen om offentliga kontroller⁷ och i särskilda direktiv om EU-åtgärder för att bekämpa vissa djursjukdomar.

Vetenskapligt tillförlitliga och enhetliga tester är avgörande för att man ska kunna ställa rätt diagnos och vidta nödvändiga kontroll- och bekämpningsåtgärder. Referenslaboratorierna kan ge viktigt vetenskapligt och tekniskt stöd i frågor som gäller djurhälsa och kan hjälpa både kommissionen och EU-länderna i deras arbete med tillsyn, kontroll och bekämpning av djursjukdomar (t.ex. typning av virus, övervakning av sjukdomar, utveckling av specifika tester). Referenslaboratorierna är också viktiga i det internationella samarbetet, till exempel vid standardisering av analysmetoder.

Utvärderingen av EU:s djurhälsopolitik⁸ visade att laboratoriernas nätverkssamarbete i djurhälsofrågor har bidragit till att målen i fråga om skydd av människors och djurs hälsa har kunnat nås. I EU:s djurhälsostrategi betonas vikten av att man inte bara bibehåller utan också utvecklar diagnostmöjligheterna i EU (till exempel genom finansiering av laboratoriernas nätverkssamarbete).

Som ett led i strategin slutfördes nyligen en extern utvärdering av referenslaboratoriernas arbete med djurhälsa och levande djur⁹. En av rekommendationerna i utvärderingen var att ett nytt referenslaboratorium för bihälsa skulle inrättas¹⁰.

Kommissionen tänker därför utse ett referenslaboratorium för bihälsa som ska börja arbeta senast i april 2011.

Referenslaboratoriet ska arbeta med de vetenskapliga frågor som tas upp i Efsa:s utvärderingsrapport. Bland annat ska det fastställa grundförutsättningarna för genomförandet av effektiva tillsynsprogram. Den

⁷ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 av den 29 april 2004 om offentlig kontroll (EUT L 165, 30.4.2004, s. 1).

⁸ http://ec.europa.eu/food/animal/diseases/strategy/final_report_en.htm

⁹ http://ec.europa.eu/food/animal/diseases/laboratories/eval_com_ref_labs_report_112009_en.pdf

¹⁰ För närvarande finns det bara ett referenslaboratorium som utför tester av resthalter i honung, och inget referenslaboratorium sysslar med bihälsofrågor.

första uppgiften för EU:s referenslaboratorium för bihälsa kommer att vara att ge tekniskt stöd till det pilotprogram för tillsyn som anges ovan. Laboratoriet kommer att beviljas ekonomiskt stöd ur de befintliga budgetmedlen.

6) Bättre kunskaper om bihälsa genom programmet Bättre utbildning för säkrare livsmedel

Inom programmet Bättre utbildning för säkrare livsmedel¹¹ kommer det att läggas större vikt vid bihälsa.

Under 2010 och 2011 har sammanlagt 160 deltagare från alla EU-länder och från sju länder utanför EU haft tillfälle – eller kommer att ges tillfälle – att utbilda sig i de olika aspekterna av bihälsa och biodling. Fyra kurser planeras om bland annat EU:s hälsokrav vid handel inom EU och import från länder utanför EU.

På de två kurser som redan anordnats har 79 statliga tjänstemän fått aktuell information om honungsbins hälsoproblem. Dessa tjänstemän förväntas arbeta för att öka kunskaperna och förbättra samarbetet mellan de behöriga myndigheterna och berörda grupper på nationell, regional och lokal nivå i sina respektive länder.

V. Tillgång på veterinärmedicinska läkemedel för bin

Enligt biodlarföreningar finns det inte tillräckligt med godkända läkemedel för behandling av sjukdomar hos bin. Detta är ett vanligt förekommande problem i de fall där marknaden för veterinärmedicinska läkemedel är liten och läkemedelsföretagen inte kan räkna med stor avkastning på sina investeringar. För att beskriva dessa små marknader för läkemedel avsedda för begränsade indikationer eller mindre arter används begreppet ”MUMS” (Minor Uses/Minor Species). Flera åtgärder har vidtagits, bland annat av Europeiska läkemedelsmyndigheten.^{12 13}

För att främja innovation och utveckling av nya veterinärmedicinska läkemedel i små och medelstora företag finns det särskilda bestämmelser om administrativt bistånd eller hjälp med förfarandena och, i tillämpliga fall, nedsatta avgifter, avgiftsfrihet eller uppskov med avgifter¹⁴.

Tillgången på veterinärmedicinska läkemedel (bland annat för bin) har också

¹¹ http://ec.europa.eu/food/training_strategy/training/health_bees_exotic_animals_en.htm

¹² Europeiska läkemedelsmyndigheten följer principerna i dokumentet *Policy for Classification and Incentives for Veterinary medicinal products indicated for Minor Use Minor Species /Limited markets -* http://www.ema.europa.eu/docs/en_GB/document_library/Regulatory_and_procedural_guideline/2009/10/WC500005157.pdf

¹³ Europeiska läkemedelsmyndigheten anordnade i december 2009 en workshop där man diskuterade denna aspekt på bihälsa.

http://ec.europa.eu/food/animal/liveanimals/bees/docs/EMA_conclusions.pdf

¹⁴ Kommissionens förordning (EG) nr 2049/2005 av den 15 december 2005 om bestämmelser, i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 726/2004, om de avgifter mikroföretag och små och medelstora företag skall erlägga till Europeiska läkemedelsmyndigheten och om det administrativa bistånd de skall erbjudas av denna (EUT L 329, 15.12.2005, s. 4).

diskuterats i samband med översynen av lagstiftningen om läkemedel som används för begränsade indikationer eller för mindre arter (MUMS).

I det offentliga samrådet har de berörda parterna haft tillfälle att lägga fram sina synpunkter på förtjänsterna och bristerna i den nuvarande lagstiftningen och att lämna förslag till hur denna kunde förbättras. Synpunkterna kommer att användas som underlag när kommissionen utarbetar en konsekvensbedömning av översynen och vid behov även när eventuella förslag om ändring av lagstiftningen utarbetas. Enligt planerna ska ett lagstiftningsförslag antas under 2012.

VI. Livsmedelssäkerhet (resthalter i honung)

Enligt den gällande lagstiftningen¹⁵ ska EU-länderna se till att den ansvariga veterinären, när det inte finns något godkänt veterinärmedicinskt läkemedel för ett tillstånd som drabbar ett djurslag, undantagsvis och under strikta begränsningar får använda veterinärmedicinska läkemedel till andra syften än enligt föreskrifterna (s.k. icke-avsedd användning). Detta brukar kallas ”kaskadmodellen”.

Det finns inga tydliga regler om högsta tillåtna resthalter i de substanser som används enligt denna modell. Detta leder till rättsosäkerhet för både producenter (biodlare och veterinärer) och konsumenter (de myndigheter som ansvarar för livsmedelssäkerheten, och i slutändan enskilda konsumenter), och kan potentiellt orsaka störningar på den inre marknaden för honung.

Kommissionen kommer att anta bestämmelser om högsta tillåtna resthalter för substanser som används i enlighet med kaskadmodellen, och om de gränsvärden vid vilka åtgärder måste vidtas. Detta kommer att underlätta en enhetlig kontroll av livsmedel som släpps ut på marknaden i EU och kommer dessutom att göra EU-lagstiftningen tydligare och förbättra rättsäkerheten.

Det finns enhetliga EU-krav på veterinärkontroller av levande djur och animalieprodukter som importerar till unionen, och dessa gäller även honung och andra biodlingsprodukter. Kontrollerna utförs av de nationella behöriga myndigheterna vid godkända gränskontrollstationer i EU-länderna. Syftet med kontrollerna är att se till att produkter som importerar från länder utanför EU uppfyller EU:s djurhälsokrav så att man kan lämna liknande garantier för dessa produkter som för produkter framställda i EU.

VII. Bekämpningsmedel

Europaparlamentet och rådet antog 2009 en ny förordning om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden¹⁶. Förordningen ersätter rådets direktiv 91/414/EEG. Den innehåller dock fortfarande en bestämmelse om att bekämpningsmedel får godkännas i EU bara om deras användning inte får oacceptabla effekter på bihälsa eller på bin, eller om exponeringen för honungsbin är försumbar¹⁷.

Effekterna av bekämpningsmedel bedöms innan de godkänns och vid behov vidtas

¹⁵ Artikel 11 i direktiv 2001/82/EG (EGT L 311, 28.11.2001, s. 1).

¹⁶ Förordning (EG) nr 1107/2009 (EUT L 309, 24.11.2009, s. 1).

¹⁷ Se punkt 3.8.3 i bilaga II till förordning (EG) nr 1107/2009.

lämpliga åtgärder för att begränsa riskerna. Om kommissionen får kännedom om negativa effekter som beror på användningen av bekämpningsmedel kan ytterligare riskbegränsande åtgärder vidtas. Detta har gjorts till exempel vid oavsiktliga utsläpp av vissa insekticider i samband med sådd av utsäde som behandlats med dessa medel¹⁸.

För att öka skyddet för honungsbin ser kommissionen dessutom över kraven på vilka uppgifter som ska ingå i den dokumentation som lämnas om bekämpningsmedel. De berörda parterna har haft tillfälle att lägga fram sina synpunkter på förtjänsterna och bristerna i den nuvarande lagstiftningen och att lämna förslag till hur denna kunde förbättras.

VIII. Genetiskt modifierade organismer

Dödligheten hos bin har ökat i hela världen, men man har inte kunnat konstatera några skillnader mellan områden med utbredd odling av genetiskt modifierade organismer (till exempel Nord- och Sydamerika) och områden där genetiskt modifierade organismer inte är så vanliga (till exempel Europa). Inte ens i de EU-länder där det är förbjudet att odla genetiskt modifierade organismer märks det någon skillnad. Detta stöder inte hypotesen att ökad dödlighet hos bin skulle ha ett samband med en mer utbredd odling av genetiskt modifierade organismer.

EU-lagstiftningen är mycket försiktig i detta hänseende. Innan en genetiskt modifierad växt eller organism får släppas ut i miljön eller odlas måste den godkännas enligt direktiv 2001/18/EG¹⁹ eller förordning (EG) nr 1829/2003²⁰, efter att Efsa gjort en ingående vetenskaplig riskbedömning, bland annat av de potentiella skadliga effekterna på bin.

IX. Att skydda bin genom åtgärder mot minskad biologisk mångfald

Bihälsan påverkas även av den minskade biologiska mångfalden. En av de viktigaste direkta orsakerna till att den biologiska mångfalden minskar är dels förändringar i markanvändningen och dåligt hanterad intensifiering, dels nedläggningen av jordbruk. Att man överger traditionella jord- och skogsbruksmetoder, som ofta skapat artrika livsmiljöer, leder också att den biologiska mångfalden inskränks. Livsmiljöer som försvinner eller fragmenteras, föroreningar och patogener är några av de potentiella faktorerna bakom denna trend. Övriga bidragande faktorer kan vara att pollineringsstidpunkten störs på grund av klimatförändringarna, att invaderande insektsarter sprids och konkurrerar ut inhemska pollinatörer eller att invaderande växter ”stjäl” inhemska pollinatörer från inhemska växter.

Kommissionen stöder forskning om hur man bevarar, återinför och utnyttjar många olika pollinatörer på ett hållbart sätt inom jordbruket.

Det finns allt fler vetenskapliga belägg för att bin som har tillgång till en blandning av pollen från olika växter är friskare än bin som livnär sig på en enda typ av pollen.

---

¹⁸ Kommissionens direktiv 2010/21/EU (EUT L 65, 13.3.2010, s. 27).

¹⁹ EGT L 106, 17.4.2001, s. 1.

²⁰ EUT L 268, 18.10.2003, s. 1.

En studie²¹ som utfördes nyligen visar att en miljö där den biologiska mångfalden är tillräckligt stor för att pollinering ska vara möjlig har en avgörande betydelse för bihälsan.

EU:s program för landsbygdsutveckling omfattar ett mängd miljöåtgärder som kan vidtas i jordbruket för att främja den biologiska mångfalden. En del av åtgärderna är relevanta för biodlare, till exempel det att man odlar växter som lockar till sig honungsbin. Det har visat sig att denna typ av åtgärder har många positiva effekter på miljön, särskilt tack vare att de stöder den biologiska mångfalden genom jordbruk. De gynnar även honungsbin, eftersom de minskar riskerna för otillräcklig pollinering.

Kommissionen håller på att utarbeta ett meddelande om EU:s strategi för biologisk mångfald i syfte att nå det mål som EU ställt upp på detta område senast 2020. I meddelandet diskuteras olika sätt att förebygga eller minska förlusten av biologisk mångfald genom att angripa orsakerna till den. Strategin förväntas inverka positivt på bihälsan.

X. Den gemensamma jordbrukspolitiken och bihälsa

Utöver de jordbruks- och miljöåtgärder som anges ovan fastställs en serie åtgärder till stöd för biodlingssektorn i rådets förordning (EG) nr 1234/2007 om upprättande av en gemensam organisation av jordbruksmarknaderna och om särskilda bestämmelser för vissa jordbruksprodukter ("enda förordningen om de gemensamma organisationerna av marknaden")²². Dessa åtgärder kan ingå i de biodlingsprogram som EU-länderna utarbetar och till den del utgifterna för dem är stödberättigande kan EU delta i finansieringen av dem. Programmen löper under tre år.

Det främsta syftet med åtgärderna är att effektivisera produktionen och saluföringen av biodlingsprodukter, men en del av medlen är avsedda för förebyggande av varroasjuka och utökning av minskande bisamhällen.

Kommissionen har lagt fram en rapport för rådet och Europaparlamentet om genomförandet av åtgärderna för att förbättra villkoren för produktion och saluföring av biodlingsprodukter under perioden 2008–2010²³. Slutsatsen i rapporten är att systemet med nationella program har gynnat biodlingen, både ur EU-ländernas och ur biodlarnas synvinkel.

I september 2010 godkände kommissionen de 27 EU-ländernas nationella program för att förbättra villkoren för produktion och saluföring av biodlingsprodukter under perioden 2011–2013. EU:s bidrag till finansieringen av programmen har ökat med nästan 25 % jämfört med perioden 2008–2010, från 26 miljoner euro till 32 miljoner euro per år.

²¹ Genomförd av INRA. Cedric Alaux, François Ducloz, Didier Crauser och Yves Le Conte (2010). *Biology Letters*. Publicerad online den 20 januari 2010, doi: 10.1098/rsbl.2009.0986.

²² Artikel 106 i förordningen (EUT L 299, 16.11.2007, s. 1).

²³ KOM(2010) 267 slutlig.

XI. Forskning om bihälsa

EU stöder forskningsprojekt om bihälsa genom sjunde ramprogrammet.

EU:s budget för forskning om honungsbin och andra pollinatörer uppgår till cirka 10 miljoner euro. I de pågående forskningsprojekten²⁴ studeras tillbakagången bland vilda och tama pollinatörer, till exempel honungsbisamhällen, i Europa, samt de potentiella orsakerna till detta. Dessutom utvecklas olika diagnostikverktyg inom projekten.

Kommissionen stöder också COST-åtgärden COLOSS²⁵, där man byggt upp ett nätverk av forskare och andra intressegrupper i hela Europa som ska följa förlusterna av bisamhällen och samarbeta med deltagare i nationella forskningsprogram för att både öka förståelsen för och motverka de faktorer som ligger bakom massdöd av bin.

XII. Information om bihälsofrågor

Ett av kommissionens främsta mål är att förbättra informationsgången mellan de berörda aktörerna, både på olika förvaltningsnivåer (EU, nationellt, regionalt och lokalt) och inom olika politikområden. Detta kan göras på många olika sätt, men den webbplats²⁶ som kommissionen nyligen lanserat förväntas fungera som en av de viktigaste kontaktytorna för de berörda parterna i Europa. På webbplatsen finns information om verksamheten inom olika sektorer och om lagstiftning som är relevant för bihälsa. Den innehåller även länkar till andra webbplatser med information om djurhälsa, forskning, bekämpningsmedel osv. Kommissionen har för avsikt att diskutera vidare med de berörda parterna om hur kommunikationen kan förbättras ytterligare.

XIII. Internationellt samarbete

Världsoorganisationen för djurhälsa (OIE), som har i uppdrag att fastställa internationella standarder inom djurhälsa, utkom nyligen med ett uttalande om bihälsa²⁷, där den föreslog att det internationella samfundet skulle satsa mer på forskning om orsakerna till dödligheten hos bin och på bättre begränsning och bekämpning av det stora antalet nya och redan kända sjukdomar. Bihälsa ingår också i organisationens femte strategiska plan som gäller åren 2011–2015. Dessutom har OIE tagit fram faktablad om bisjukdomar²⁸.

Kommissionen samarbetar nära med Världshälsoorganisationen för djurhälsa så att man kan utbyta vetenskaplig information om bihälsa och utveckla synergieffekter och undvika överlappning med kommande insatser.

²⁴ *Bee Doc, Cleanhive och STEP.*

²⁵ <http://www.coloss.org/>

²⁶ http://ec.europa.eu/food/animal/liveanimals/bees/index_en.htm

²⁷ http://www.oie.int/eng/press/en_100428.htm

²⁸ <http://www.oie.int/eng/ressources/BEES-EN.pdf>

XIV. Slutsatser

Kommissionen har redan vidtagit flera åtgärder på olika politikområden för att få bättre kunskaper om de faktorer som påverkar bishälsan och för att effektivare kunna motverka de problem som konstaterats. Det pågående arbetet måste fortsätta och vid behov intensifieras, efter att man gjort en bedömning av de eventuella riskerna för djurs och människors hälsa, och i vidare mening, av riskerna för miljön. De samhällsekonomiska aspekterna måste också tas i beaktande, liksom det faktum att sektorn ska bibehålla sin konkurrenskraft på den globala marknaden.

Kommissionen kommer att vidta de åtgärder som anges i detta meddelande. Åtgärderna kan emellertid bara leda till resultat om alla berörda parter deltar på ett konstruktivt och öppet sätt.

Kommissionen kommer därför att ta initiativ till diskussioner i lämpliga forum för att få så mycket respons som möjligt på de åtgärder som planeras och för att bättre kunna bedöma och hantera bishälsosituationen.

Det står dock klart att det inte kommer att räcka med åtgärder på EU-nivå. Många områden måste utvecklas, till exempel måste biodlarnas produktionsmetoder och rutiner för biosäkerhet förbättras, läkemedelsindustrin måste ta fram nya läkemedel för bin och både myndigheter och biodlare måste erbjudas mer ändamålsenlig utbildning.

Icke-statliga organisationer och olika forum för biodlingsnäringen kan fungera både som initiativtagare till nya åtgärder och ansvara för genomförandet av dem. På de områden av biodling där det inte finns så mycket reglering skulle bättre vägledning från nationella och internationella organisationer och biodlare sannolikt kunna ge goda resultat. Detta skulle också vara förenligt med principerna om proportionalitet och subsidiaritet.

Kommissionen vill gärna höra Europaparlamentets och rådets synpunkter på det tillvägagångssätt som diskuteras i detta meddelande.

Det är viktigt att komma ihåg att man bara kan uppnå resultat om alla berörda parter deltar i arbetet på ett konstruktivt och öppet sätt. Biodlarna och de behöriga myndigheterna i EU-länderna har en nyckelroll vid utformningen av effektiva åtgärder.
